

ББК 60.524.251+60.027+60.028,13

T52

УДК 316.647.5+172.3

Рекомендовано до друку вченою радою університету,
протокол №1, від 31 серпня 2007 року.

За повного або часткового відтворення матеріалів цього
видання посилення на нього обов'язкове.

Висловлені у виданні думки належать виключно авторам.

Редакційна колегія:

В.О. Бакальчук

М.А. Козловець

В.С. Крисаченко

Л.І. Мазука

П.Ю. Саух (керівник)

T52

**Толерантність як соціогуманітарна проблема сучасності:
Матеріали засідання "круглого столу" від 29 травня 2007 р. / За
заг. ред. П.Ю. Сауха – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. –
124 с.**

У виступах учасників "круглого столу" розглянуті філософські аспекти проблеми толерантності, історичні корені проблем полікультурності та формування якостей толерантності в умовах глобалізованого світу, механізми толерантного спілкування і взаємодії в контексті міжкультурної та внутрішньокультурної комунікацій, а також висвітлені різноманітні форми прояву толерантності та інтолерантності в соціокультурному просторі сучасного українського суспільства.

60.524.251+60.027+60.028,13

© Житомирський державний університет
імені Івана Франка

ДІКОВА-ФАВОРСЬКА Олена Михайлівна
*кандидат соціологічних наук, ректор
Житомирського економіко-гуманітарного
інституту вищого навчального закладу
"Відкритий міжнародний університет
розвитку людини "Україна"*

Шановні колеги, я хотіла б дещо змінити напрям нашої розмови, і відійти від суто толерантності, звернувши, натомість, увагу на коріння цього багатогранного, незвичайного явища. Сьогодні його вже торкались, це – інтелігентність. А то є високий рівень культури, загальної культури, бо сьогодні ми відчуваємо саме нестачу комунікативної культури: культури вислуховувати, культури висловлюватись, культури поважати, культури сприймати... І саме нові соціальні реалії формують нові соціальні, нові повсякденні практики. На жаль, агенти соціалізації, які мають найпотужніший вплив на формування особистості, це – ЗМІ, освіта, культура. Вони, мені так здається (можливо, хтось зі мною буде не згоден), не вирішують тих проблем, які ми на них сьогодні покладаємо. ЗМІ надзвичайно агресивні особливо для молоді людини. Позиція

інформаційних потоків, котрі ми маємо, це перш за все новий стиль, який надзвичайно агресивний, епатажний, умовно кажучи стиль виклику. Тобто лідером є не толерантна, інтелігентна, високоосвічена людина, а та людина, котра може по головах, по спинах, продертись вгору. З іншого боку, спостерігається велика проблема, "певні ножиці": коли у школі вчитель говорить про одні цінності, а людина приходить додому, вмикає телебачення як найдоступніший засіб для задоволення (не тільки розважальних, а й інтелектуальних потреб) і бачить зовсім інші пропозиції, зовсім інші практики. Давайте визнаємо, що наше суспільство складається з двох, подекуди діаметрально протилежних груп: молоді (до речі, її представники знаходяться в другому колі нашого круглого столу) та представників старшого покоління – людей з іншим багажем цінностей, з іншою культурою, з іншого часу. Іноді, коли ми заходимо в аудиторію, ми були б щасливі, коли б кожен студент мав свою позицію, коли б він міг би аргументовано висловлювати її, і вступав з нами у дискусію. Лектор говорить про речі, які для них нові, і лише за умови, що лектор вдалий, залишається інтерес і цікавість, або ж абсолютно ніякого відгуку немає. Наприклад, я зіткнулася з ситуацією, коли наші шановні випускники шкіл не знають, хто такі декабристи, взагалі про декабристський рух як феномен, про жінок декабристів; чи інший приклад, мені потрібно було пояснювати етимологію вислову чому жінка може зупинити коня "на скаку".

Я хочу сказати, що ми дійсно формувались на абсолютно інших засадах, і маємо сьогодні бути надзвичайно поважними, толерантними, терплячими до дітей, студентів і учнів, які мають абсолютно інші моделі поведінки, іншу систему цінностей і зразків. Ми маємо їм не нав'язувати своє, а презентувати те, що вважаємо цінним, і сподіватись, що вони хоча б частину зможуть сприйняти на певному рівні культури.

І наостанок я хотіла б сказати про культуру. На жаль, сьогодні культура не є зразком. Чому? Бо високе мистецтво перебуває на надзвичайно високій стадії зубожіння, і ми сьогодні бачимо, що і театральне мистецтво, і високе музичне мистецтво, і образотворче мистецтво не користуються попитом споживання. Навіть бізнес, який має сьогодні надзвичайний економічний успіх, не є тією моделлю, за якою ми хотіли б формувати високий рівень культури. Можливо, я не знайшла прибічників своєї думки, але вважаю, для того, щоб сформувати високий рівень толерантності у суспільстві, ми маємо,

насамперед, розв'язати проблему підвищення загального рівня культури, у тому числі, культури поваги, спілкування і сприйняття іншого як особистості, яка має право на свою позицію, свою думку, і своє бачення цього складного світу. Дякую за увагу.